

Bornap és szüret a „Dunántúl Tokaján” akkor...

„... sok ezer kérges tenyér nyilvános megbecsülésének ünnepe”

Dr. Czermann Antal móri születésű országgyűlési képviselő tollából származik az alcím bornapi köszöntőjéből, 1936-ból. Ekkor már 3. éve szerveztek Móri Bornapot, merthogy akkor még a móri bor ünnepe egy napos volt, sőt mi több akkor még csak egy fajta bor volt Móron, a Móri Ezerjő. És ki hinné, hogy nagyobb esemény volt ez több ezer résztvevővel, mint mostanság. Pedig így volt.

Az 1930-as évek elején lévő nagy gazdasági világválság a móri gazdákat, borkereskedőket sem kímélte, nem lehetett eladni a bort. A község és a vármegye vezetése ezért a vásárokon, kiállításokon való részvétel mellett a bornappal próbálta propagálni a móri bort, ezzel segítve az itt élőket. „Filléres vonatok” hozták a sok vendéget Móra a nagyobb városokból Pestről, de még Bécsből is. A móri sváb borosgazdáknak nem okozott gondot a német nyelv, hiszen ők is a bécsi dialektust beszélték. A régi piac terén volt az ünnepség helyszíne: itt álltak a boros sátrak, a borkereskedők pavilonjai. Kiemelt vendég volt egy bizonyos Ilkovic, aki Budapest egyik legnagyobb borkereskedője volt és a Nyugati tér környékén mért ki móri bort. Egy nagy fatornyot emeltetett fel az I. világháborús szoborral szemközt, aminek belsejében vendéglátást folytatott. Valamint részt vettek még kisiparosok, kiskereskedők portékáikat kínálva, de voltak pecsenyesütők és egyéb vendéglátóhelyek. De a bornapok fő helyszínei mégsem a Piac tér volt, hanem a nyitott borospincék, ide jöttek a legtöbben. Nem csak bort kóstolni jöttek az emberek, hanem a boralkuszok, kereskedők üzleteket kötni. Színes volt akkor is Bornap programja: tenyészállat-díjazás, különböző kiállítások, ünnepi mise, a Móri Leventezenekar hangversenye, szabadtéri táncok a Főtéren (díszpalotás, Pusztavámer polka, rezgőcsárdás, Gánti hopszka, magyar és orosz balett, körmagyar, Tiroler-gyermekcsokor), táncmulatság és persze az elmaradhatatlan szüreti felvonulás, melyen felvonultak a feldíszített ökrös és bivalyos szekerek mellett, a felpántlikázott lovakkal húzott lajtos kocsik, a díszmagyarba öltözött férfiakkal és nőekkel. Erre az eseményre voltak kíváncsiak a legtöbben, és ez öröndetes módon a mai napig így is van. A Móri Bornap fénykora a háború kezdetéig tartott, de aztán újra divatba hozták a 60-as években.

A szüreti előkészületek másképp zajlottak, mint mostanság. Akinek volt saját pincéje, azok szüret előtt (melyet rendelet által szabályozva csak október 15.-től kezdődhetett meg) kitakarították, kimeszelték pincéiket, hordóikat kimosták a tehetősebb gazdák diófacéccal, a szegényebbek bodzával kenték le a dongákat, majd beékelve helyükre igazították azokat. A préseket megkenték. Ezzel kezdetét vehette a szüret. Szinte mindenkinek volt szőlője, a módosabbak (jegyző, tanárok, orvosok, bírók, középosztálybeliek) kiadták művelésre szőlőiket „pénzes szőlőnek”, de általában mindenki saját maga végzett minden munkát szőlőjében, illetve napszámba másoknál. Viszont egy átlagos nagyságú szőlő el tudott tartani egy kisebb családot is, nem úgy, mint ma. Szüretkor illett a családnak összefognia, a nők a szőlőt szedték, a férfiak puttonyoztak. A puttonyos a szőlőt a muszulóba rakta, akkor a fuvaros vagy a szőlősgazda feltette a kádba, végül a mustot a lajtba tették, a fuvaros pedig a pincébe szállította. A gazda a szüret végeztével éjjelig, sőt néha hajnalig préselt a petróleum fényénél. A kisebb gazda egy-két nap alatt végzett, utána pedig fuvarokat vállalt másnál. A módosabb gazdáknál, amikor az utolsó fordulónál elindult a szőlőből koszorúval, színes szalagokkal díszítették fel lajtot és a lovakat, este pedig vacsorával, harmonikással köszönte meg legjobb napszamosainak a munkát. Azért ne higgyük, hogy a szüret csupa móka és kacagás volt, hanem bizony hajnaltól akár hajnalig tartó kemény munka.

Végül egy szintén 1936-ból származó bornapi köszöntőből szeretnék idézni, melyet Havranek József Fejér megye alispánja írt:

„(A Móri Bornap) Nem pályázik a szegedi, pécsi vagy talán tatai szabadtéri játékok klasszikus babéaira, e helyett inkább a vidám Bacchus szőlőfürtös koszorúját illeszti ezen a napon a

fejére és szíves, közvetlen, magyaros vendégszeretettel nyújtja vendégei felé az édes, aranyszínű, gyöngyöző móri borral telt serleget.”

(Köszönetemet fejezem ki Schwarz Alajosnak az élvezetes történelem óráért és a nagy értékű dokumentumokért, amit felhasználásra bocsátott és nagymamámnak, id. Geszler Józsefnének, hogy megelevenítette a régi szüreti emlékeit.)

Geszler Anikó

(Megjelent: Hordó független móri közéleti havilapban.)